

# Tiyatro — Deneme

KPSS AI Coach · 07.09.2026 · 8 soru

Şinasi'nin 1860'ta yayımlanan ve görücü usulü evliliğin aksaklıklarını sahneye taşıyan oyunu, Türk tiyatrosunun başlangıç dönemindeki önemli metinlerdendir. Eserde kişilerin davranışları, toplumdaki yerleşmiş evlilik anlayışı üzerinden eleştirilir.

## 1. Buna göre Şinasi'nin bu oyunu için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Toplumsal bir geleneği eleştiren komedi niteliği taşır.
- B) Bireysel bunalımları merkeze alan bir dram örneğidir.
- C) Kahramanların değişmez yazgısını işleyen bir trajedidir.
- D) Tanzimat öncesi geleneksel gösteri türünün örneğidir.
- E) Yalnızca tarihî olayları konu alan bir sahne eseridir.

## 2. Şinasi'nin 1860'ta kaleme aldığı, görücü usulü evliliği eleştiren ve Türk edebiyatında bu türün ilk örnekleri arasında değerlendirilen oyunu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şair Evlenmesi
- B) Vatan Yahut Silistre
- C) Akif Bey
- D) Gülnihal
- E) Zavallı Çocuk

Sahne eserleri, çatışmanın niteliğine göre farklı türlerde sınıflandırılabilir. Bazı eserlerde güldürü yoluyla toplumsal alışkanlıklar eleştirilirken bazı eserlerde ağır ve kaçınılmaz çatışmalar öne çıkar. Bu sınıflandırma, modern tiyatro anlayışında türlerin birbirinden ayrılmasını sağlar.

## 3. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Modern tiyatro türleri, çatışmanın ve anlatım amacının niteliğine göre ayrılabilir.
- B) Modern tiyatrodaki bütün eserler toplumsal alışkanlıkları güldürüyle ele alır.
- C) Ağır çatışma içeren her eser, toplumsal eleştiri amacı taşır.
- D) Modern tiyatro yalnızca güldürü amacı taşıyan eserlerden oluşur.
- E) Tiyatro türleri arasında konu ve anlatım bakımından hiçbir fark bulunmaz.

Türk edebiyatında sahne için yazılan eserlerin gelişimi, edebiyat dönemleriyle birlikte değerlendirilir. Bu alandaki yenilik, Tanzimat yıllarında Batı'daki tiyatro anlayışının etkisiyle belirginleşmiştir. Böylece tiyatro, yazılı edebiyatın bağımsız bir türü olarak yeni bir yön kazanmıştır.

## 4. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Türk edebiyatında çağdaş tiyatro anlayışı Tanzimat döneminde görülmeye başlamıştır.
- B) Türk edebiyatında tiyatro yalnızca Cumhuriyet döneminde gelişmiştir.
- C) Tanzimat döneminde tiyatro yazılı edebiyatın dışında kalmıştır.
- D) Batı tiyatrosunun etkisi Türk edebiyatında hiçbir değişiklik oluşturmamıştır.
- E) Tanzimat sanatçıları tiyatro türünü geleneksel gösterilerle sınırlamıştır.

Bir tiyatro eserinin türünü belirlemek için yalnızca sahnede oynanması yeterli değildir. Eserin olaylara yaklaşımı, çatışmanın niteliği ve seyircide oluşturmak istediği etki de dikkate alınır. Bu nedenle güldürü amacı taşıyan bir eserle ağır çatışmaları öne çıkaran eser aynı tür içinde değerlendirilmez.

**5. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?**

- A) Tiyatro eserlerinin türü, anlatım özellikleri dikkate alınarak belirlenebilir.
- B) Sahnede oynanmak, bir eserin türünü belirleyen tek ölçüt değildir.
- C) Güldürü amacı taşıyan eserlerle ağır çatışmalı eserler ayrılabilir.
- D) Tiyatro türleri, eserlerin seyircide oluşturduğu etkiyle ilişkilendirilebilir.
- E) Modern tiyatrodaki bütün türler yalnızca sahnelenme biçimine göre ayrılır.

Şinasi, Tanzimat Dönemi'nde gazetecilik ve tiyatro alanlarında eser vermiştir. Görücü usulü evliliğin doğurduğu sorunları işleyen oyunu, bir toplumsal alışkanlığı eleştirmesi bakımından dikkat çeker.

**6. Buna göre Şinasi'nin söz konusu oyunu için aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

- A) Toplumsal bir töreyi eleştiren komedi türünde yazılmıştır.
- B) Bireysel yalnızlığı temel alan psikolojik dramdır.
- C) Savaş kahramanlığını işleyen tarihî trajedidir.
- D) Geleneksel seyirlik oyunların sözlü biçimini sürdürür.
- E) Yalnızca estetik kaygıyla oluşturulmuş lirik bir gösteridir.

**7. Tanzimat edebiyatında modern sahne anlayışını temsil eden, Şinasi tarafından yazılan ve toplumdaki evlenme geleneğini eleştiren tiyatro eseri aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Şair Evlenmesi
- B) İntibah
- C) Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat
- D) Araba Sevdası
- E) Mai ve Siyah

Tanzimat edebiyatı, Türk edebiyatında yeni türlerin ve yeni anlatım biçimlerinin görüldüğü bir dönemdir. Şinasi'nin sahne eseri, bu dönemde tiyatronun toplumsal eleştiri amacıyla da kullanılabileceğini gösteren örneklerden biridir.

**8. Buna göre Tanzimat dönemindeki tiyatro anlayışıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

- A) Tiyatro, toplumsal töreleri eleştirmek için kullanılabilmektedir.
- B) Tiyatro, Tanzimat döneminde yalnızca bireysel duyguları yansıtmıştır.
- C) Tanzimat tiyatrosu, modern sahne anlayışından tamamen uzak kalmıştır.
- D) Tiyatro eserleri, bu dönemde toplumsal konulara yer vermemiştir.
- E) Şinasi'nin oyunu, geleneksel gösteri türlerinin değişmeden sürdüğünü kanıtlamıştır.

## Cevap Anahtarı

---

1. A

2. A

3. A

4. A

5. E

6. A

7. A

8. A

## Çözümler

---

1. Şinasi'nin eseri, görücü usulü evlilik gibi toplumsal bir geleneği eleştirdiği için töre komedisi olarak değerlendirilir. Dram ve trajedi seçenekleri tür bakımından yanlıştır; eser Tanzimat dönemindeki modern tiyatro anlayışıyla ilişkilidir.
2. Görücü usulü evliliği eleştiren ve töre komedisi kabul edilen eser Şair Evlenmesi'dir. Vatan Yahut Silistre, Akif Bey, Gülnihal ve Zavallı Çocuk farklı tiyatro eserleridir.
3. Parçada tür ayrımının çatışmanın niteliği ve anlatım amacıyla ilişkili olduğu belirtilmektedir. Diğer seçenekler parçadaki sınırlı örnekleri bütün tiyatro eserlerine yaymakta veya türler arasındaki ayrımı inkâr etmektedir.
4. Parça, Batı etkisiyle yeni tiyatro anlayışının Tanzimat yıllarında belirginleştiğini anlatmaktadır. Cumhuriyet'le başlama, yazılı edebiyatın dışında kalma ve değişiklik oluşturmama yargıları metnin kapsamıyla çelişir.
5. Parça, tür belirlemede sahnelenmenin tek ölçüt olmadığını; olaylara yaklaşım, çatışma ve seyirci etkisinin de dikkate alındığını belirtir. Bu nedenle bütün türlerin yalnızca sahnelenme biçimine göre ayrıldığı söylenemez.
6. Görücü usulü evliliği eleştiren eser, toplumsal bir töreyi konu aldığı için töre komedisidir. Diğer seçenekler eserin türünü veya konusunu farklılaştıran kapsam ve tür hataları içermektedir.
7. Şinasi'nin toplumdaki evlenme geleneğini eleştiren tiyatro eseri Şair Evlenmesi'dir. Diğer eserler tiyatro değil, farklı türlerdeki Tanzimat ve Servetifünun dönemi eserleridir.
8. Şinasi'nin oyununun töre komedisi olması, tiyatronun toplumsal töreleri eleştirmek amacıyla kullanılabildiğini gösterir. Diğer seçenekler tiyatronun toplumsal yönünü reddetmekte veya modern tiyatronun Tanzimat dönemindeki varlığını yanlışlamaktadır.